

Eva Ansell

MAC FÖR ALLA

OS X MOUNTAIN LION

Innehåll

I INTRODUKTION 7

Grundläggande om datorn.	7
Operativsystem och program	7
Vad är OS X?	8
Starta och avsluta OS X.	8
Starta datorn	8
Stänga av datorn	9
Välja kommandon	10
Mushantering.	10
Menyer och kommandon	11
Skrivbordet	13
Dock.	14
Hjälpfunktionen.	15
Söka i hjälpfunktionen	16
Apple-ID	17
Skapa ett Apple-ID	17
Koppla Apple-ID till användarkonto	18

2 KOMMA IGÅNG 19

Finder	19
Program	20
Statusmenyer.	21
Notiscenter.	21
Dock	22
Starta program	22
Arbeta med fönster	23
Öppna flera fönster	23
Flytta inom fönster.	24
Stänga fönster	24
Flytta fönster	25
Ändra storlek på fönster.	25
Gömma fönster.	25
Fönster i helskränsläge	26
Växla mellan fönster	27
Växla via Dock.	27
Växla via Kommando+Tabb	27
Växla via Visa alla fönster	28
Mission Control.	29
Launchpad	30
Ordna Launchpad	31

3 SURFA PÅ INTERNET 32

Vad behövs för att surfa?	32
Safari	33
Starta programmet	33
Programfönstret	33
Anpassa fönstret	34
Avsluta programmet	35
Webbsidor	35
Webbadresser.	35
Visa webbsida	36
Hantera länkar.	37
Visa tidigare webbsida	37
Visa webbsidor på flikar	39
Startsida	41
Söka information	42
Söka via sökfältet	43
Söka via sidan Google	44
Optimera sökresultatet	45
Bokmärken	46
Lägga till bokmärke	46
Visa en webbsida	47
Ordna bokmärken.	48
Läslistan.	49
Hämta filer.	50
Skriva ut från Internet	51
Inställningar	52
Trådlös nätverksanslutning	52
Inställningar i Safari.	54
Privat surfning	55
Förstora texten på webbsida	55
Internet och säkerhet	56
Säkerhet i Safari	56

4 HANTERA MAPPAR OCH FILER... 57

Filer och mappar	57
Vad är en fil?	57
Vad är en mapp?	58
Filnamn	58
Finder	58
Finder-fönstret	58
Hemmappen	60
Anpassa Finder-fönstret	61
Macintosh HD	62
Navigera mellan platser	63
Vyer	64
Visa information	66
Visningsalternativ	67
Överblicka filer	68
Hantera mappar och filer	70
Sortera och ordna objekt	70
Skapa mappar	72
Markera objekt	73
Byta namn på objekt	74
Kopiera och flytta objekt	75
Flytta objekt till ny mapp	78
Ta bort och lägga tillbaka objekt	78
Alias	80
Ta bort alias	80
Travar	81
Söka efter objekt	82
Spotlight	82
Söka i Finder	83
Lägga till sökvillkor	84
Dela objekt	85
Flyttbara lagringsmedia	85
Mata ut lagringsmedia	86
Kopiera till usb-minne/ extern hårddisk	87
Bränna skivor	87

5 HANTERA PROGRAM..... 89

Program i OS X	89
Starta och avsluta program	90
iLife '11	90
Arbeta med filer	91
Skapa ny fil	91
Spara fil	92
Stänga fil	92
Öppna fil	93
Skriva ut fil	94
Dashboard	95
Lägga till widgetar	96
Installera program	97
Hämta program på Internet	98
App Store	98
Spaces-fönster	101
Lägga till Spaces-fönster	101
Hantera fönster i Spaces-fönster	103
Stänga Spaces-fönster	103

6 MAIL.....104

Kort om e-post	104
E-postprogram/e-posttjänster	105
Lägga till konto	106
Inkorgen	108
Hämta ny post	109
Ta bort brev	109
Sortera brev i brevlådor	110
Skapa brev	111
Skapa nytt brev	111
Svara på brev	112
Vidarebefordra brev	113
Bifogade filer	114
Bifoga filer i brev	114
Spara bifogade filer	115
Nätvett och uttryckssymboler	116
Internets etikettregler	116
Uttryckssymboler (smileys/emoji)	117
Skräppost	118

7 KONTAKTER 120

Kontakter	120
Visningslägen	121
Lägga till kontakter	122
Redigera kontakter	124
Lägga till fält	124
Lägga till bild	125
Radera kontakter	126
Inställningar	127
Grupper	128
Skapa en grupp	129
Redigera grupper	131

8 KALENDER 132

Kalender	132
Vyer	133
Aktiviteter	134
Skapa snabbaktivitet	136
Notiser	136
Redigera aktiviteter	137
Upprepa aktiviteter	138
Söka aktiviteter	140
Inställningar	141

9 BILDER, FILMER OCH MUSIK ... 142

Spara bilder	142
Spara bilder från Internet	142
Förhandsvisning	143
Öppna bilder	143
Importera bilder	145
Redigera bilder	148
Dela bilder	151
Skriva ut bilder	152

PDF-dokument 154

Öppna pdf-dokument	155
Söka i pdf	156

Visa filmer 157

iTunes 158

Lägga till musikfiler	158
Lyssna på musik	159
Importera musik från cd	161
Hämta albumomslag	162
Söka efter musik	163
Radera låt från biblioteket	164

Spellistor 164

Nästa	164
Skapa spellista	165
Bränna musik på cd	166

Minispelaren 167

iTunes Store 168

10 ANPASSA OS X 170

Systeminställningar 170

Allmänt	171
---------------	-----

Skrivbord och skärmläckare 172

Skrivbordsbakgrund	172
Skärmläckare	175

Bildskärmar 177

Notiser 178

Dock 179

Lägga till objekt	179
Flytta objekt	180
Ta bort objekt	180
Inställningar för Dock	181

Skrivare 182

II SÄKERHET 184

Datasäkerhet	184
Brandvägg	184
Nätfiske	185
Virus	185
Olika typer av skadlig kod	187
Skydda din Mac	189
Brandvägg	190
Gatekeeper	191
Programuppdatering	192
Lösenord	193
Tvångsavsluta	195
Säkerhetskopiering	195
Aktivera Time Machine	196
Inställningar i Time Machine	198
Återskapa objekt	199
Lagra säkerhetskopior	201
Upphovsrätt	202
Källhänvisning	203
Fildelning	203
Programlicenser	204

I2 SYNKRONISERING 205

Apple-produkter	205
Mobiltelefon – iPhone	205
Surfplatta – iPad	206
Mediaspelare – iPod	206
Synkronisering	206
iTunes	207
Auktorisera dator	207
Ansluta iPhone till Mac	208
Säkerhetskopiera iPhone	209
Synkronisera via iTunes	210
Inställningar	210
Synkronisera	212
Överföra inköp från iPhone	213
Hantera musik manuellt	214
iTunes-molnet	215
iCloud	216
Aktivera iCloud	216
Avaktivera iCloud	218
iCloud på webben	219

SAKREGISTER 220

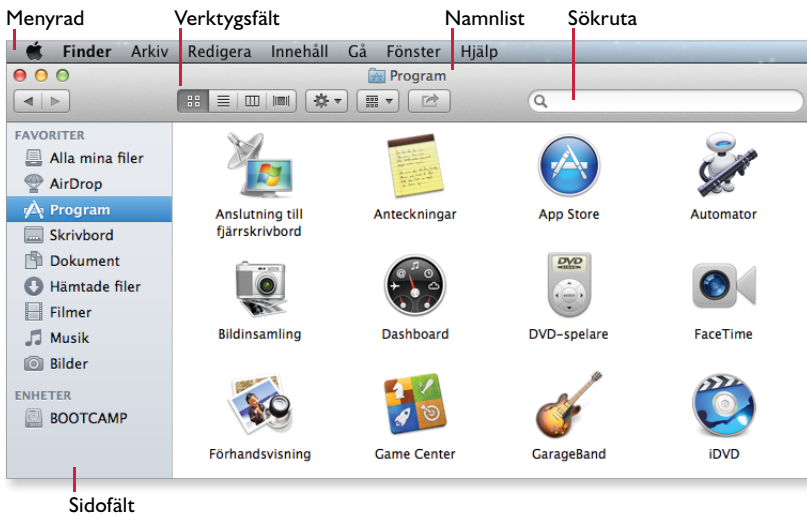
2 Komma igång

Finder	19	Arbeta med fönster	23
Statusmenyer	21	Växla mellan fönster	27
Dock	22	Launchpad	30

När du arbetar i OS X arbetar du i olika typer av fönster. Finder är grundprogrammet och startas samtidigt som du startar datorn. Via Finder hittar du de olika programmen som finns på datorn, och du kan också starta programmen via Finder. När du startar ett program visas det i ett programfönster, och arbetar du med filer och mappar visas dessa i Finder-fönstret.

FINDER

För att öppna ett Finder-fönster är det lättast att klicka på symbolen **Finder** i Dock. För att visa menyraden i Finder aktiverar du ett Finder-fönster eller klickar på skrivbordet. Via menyerna kan du öppna nya fönster, hantera filer och göra inställningar för visningen. Dubbelklickar du på en symbol för en mapp eller en enhet, till exempel en hårddisk eller cd-skiva, visas innehållet i ett Finder-fönster.

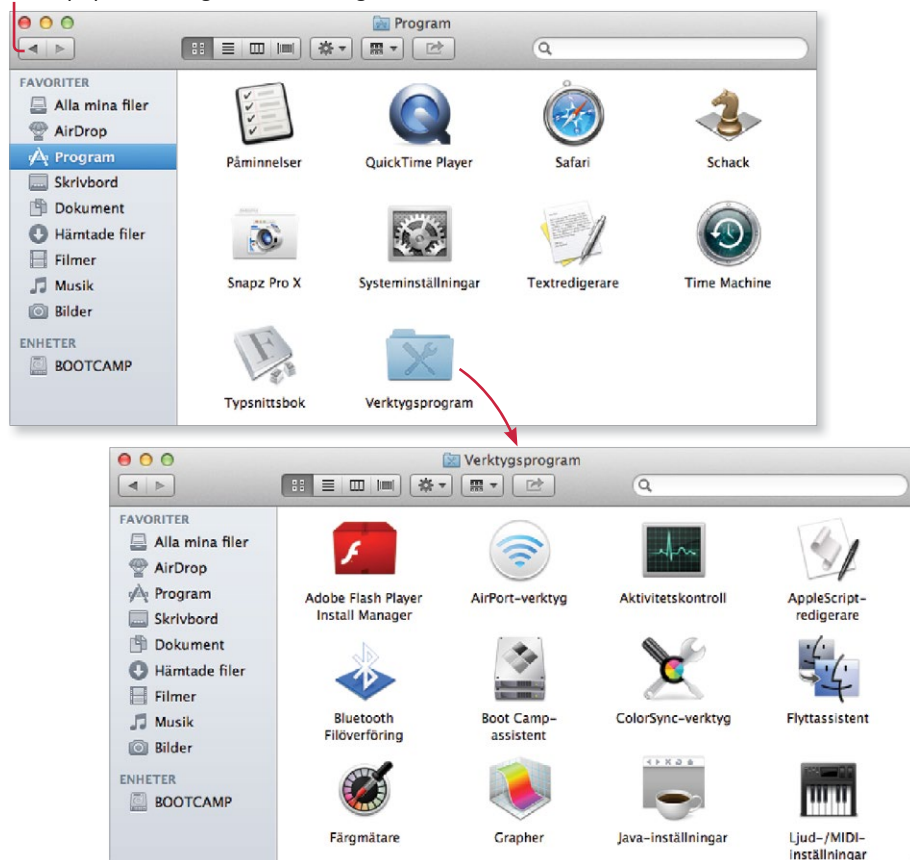
Program

Via sidofältet i Finder-fönstret kan du välja vilket innehåll som ska visas till höger i fönstret, du kan till exempel välja att visa **Skrivbord**, **Dokument** eller **Bilder**.

De vanligaste programmen visas i fältet Dock som beskrivs på sidan 22. För att snabbt hitta samtliga program som finns på datorn markerar du **Program** i Finder-fönstrets sidofält. Med hjälp av rullningslisterna kan du bläddra bland alla program som finns installerade på datorn.

Dubbelklickar du på **Verktysprogram** visas ännu fler program.

Klicka på pilen för att gå tillbaka till föregående fönster.

Uppgift: Finder

Öppna Finder och ta reda på vilka program som finns installerade på datorn.

Starta programmen **Anteckningar** och **DVD-spelare**.

Låt fönstren vara öppna till nästa uppgift.

STATUSMENYER

Längst upp till höger i menyraden finns ett antal statusmenyer i form av små symboler. Dessa symboler visar datorns status och ger dig tillgång till vissa funktioner i datorn. När du klickar på en symbol visas en meny med information eller olika alternativ.

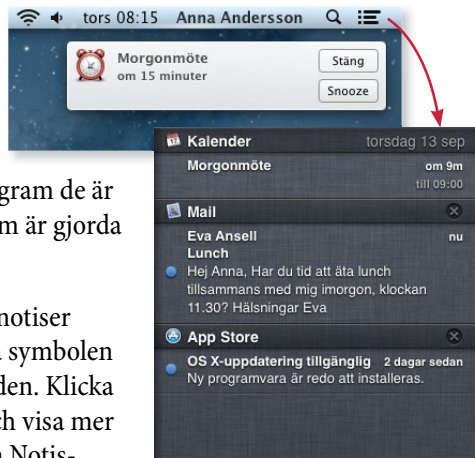
Du kan själv lägga till och ta bort egna statussymboler i menyraden samt flytta symbolerna. Till höger på menyraden finns dessutom en symbol för sökfunktionen Spotlight som beskrivs närmare i avsnittet Spotlight på sidan 82.

Notiscenter

Längst till höger på menyraden finns symbolen för Notiscenter som samlar dina notiser, och underlättar för dig att hålla koll på allt. Notiser kan till exempel visa att du har fått ny e-post, innehålla påminnelser eller informera om en program-uppdatering.

Notiserna visas högst upp till höger på skrivbordet utan att avbryta det du arbetar med för tillfället. Vissa notiser försvinner efter en kort stund medan andra måste bekräftas innan de försvinner. Hur de visas beror på vilket program de är kopplade till, samt vilka inställningar som är gjorda för Notiscenter.

Du kan när som helst öppna listan med notiser och kontrollera dem genom att klicka på symbolen **Notiscenter** längst till höger på menyraden. Klicka på en notis för att öppna programmet och visa mer information. Läs om hur du kan anpassa Notiscenter i avsnittet Notiser på sidan 178.

Uppgift: Notiscenter

Öppna Notiscenter och ta reda på om du har några notiser.

DOCK

Längst ner på skärmen finns Dock som du använder för att starta program och växla mellan program. Alla startade program och öppna fönster visas i Dock.

I Dock ser du vilka program som är startade genom att en ljus punkt visas nedanför symbolen, till exempel under Finder som alltid är igång. Till höger om avdelaren (linjen till höger i fältet) finns mappen Hämtade filer och Papperskorgen, samt symboler för de dokument/fönster som är minimerade.

Du kan göra en mängd olika inställningar för Dock så att det ska passa dig och ditt arbete. Du kan bland annat lägga till och ta bort programsymboler, gömma fältet samt ändra storlek och placering för fältet. Läs mer om detta i avsnittet Dock på sidan 179.

Starta program

Längst till vänster i Dock finns symbolen **Finder** och till höger om den finns ytterligare ett antal symboler från början. För att starta något av programmen klickar du på symbolen. Om programmet redan är startat klickar du på samma symbol för att visa fönstret. Du ser att ett program är startat genom att en ljus punkt visas nedanför symbolen.

Indikatorn visar att programmet är startat.

Genom att hålla ner **Kontroll-**tangenten och klicka på en symbol, eller peka på symbolen och hålla musknappen nertryckt visas en snabbvalsmeny.

Beroende på vilket program menyen hör till visas olika typer av kommandon. I vissa program kan du till exempel öppna ett nytt fönster. Har du startat Mail och visar snabbvalsmenyn kan du direkt skapa ett nytt brev och i Förhandsvisning kan du öppna någon av de senaste bilderna.

Uppgift: Dock

Se till att fönstren från föregående uppgift är öppna.

Ta reda på vilka program som du har tillgång till via Dock. Jämför innehållet i snabbvalsmenyn för Finder och DVD-spelare.

Låt fönstren vara öppna till nästa uppgift.

ARBETA MED FÖNSTER

När du arbetar i OS X visas det mesta i fönster. De flesta fönster innehåller ett antal standardelement, såsom fönsterknapparna som du använder för att stänga eller minimera fönstret, ett verktygsfält med vanliga kommandon samt en namnlist med fönstrets namn. Högst upp på skrivbordet finns menyraden som hör till det aktiva fönstret.

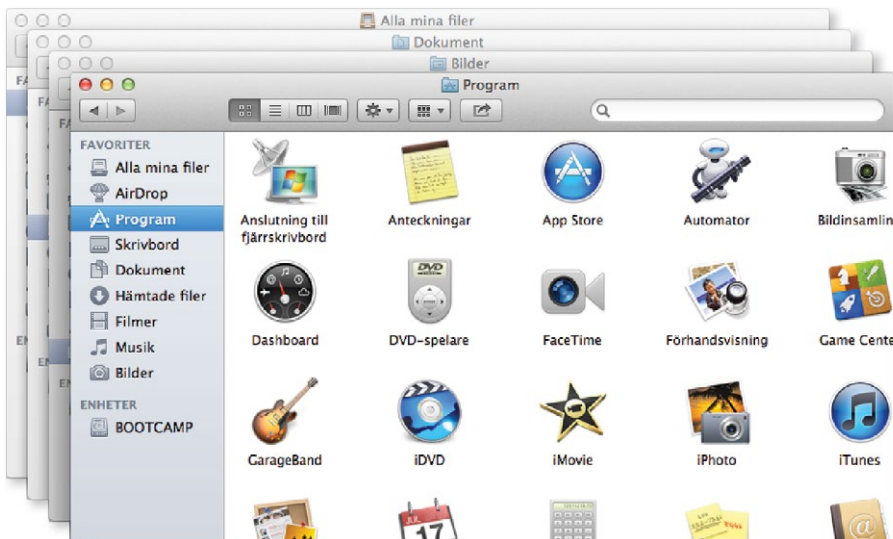

Öppna flera fönster

I vissa program går det bara att ha ett fönster öppet, till exempel Kalender och iTunes. I andra program kan du däremot öppna flera fönster, till exempel i Finder, Safari och Meddelanden. Om programmet redan är startat kan du öppna ytterligare ett fönster via snabbvalsmenyn. Håll ner **Kontroll**-tangenten och klicka på symbolen, eller peka på symbolen och håll musknappen nertryckt för att visa meny. Välj sedan **Nytt fönster** på meny.

När du har två eller flera fönster öppna för samma program kan du hantera dem oberoende av varandra. När du öppnar fönstren läggs de lite omlott så att du ser samtliga fönster. I bilden nedan finns det fyra fönster öppna i Finder. För att växla till ett annat fönster klickar du på det.

9 Bilder, filmer och musik

Spara bilder	142	PDF-dokument	154
Förhandsvisning	143	Visa filmer	157
Importera bilder	145	iTunes.	158
Redigera bilder	148	Spellistor	164
Dela bilder.	151	Minispielaren	167
Skriva ut bilder.	152	iTunes Store.	168

SPARA BILDER

När du ska spara bilder och foton i datorn kan du med fördel använda mappen **Bilder**. Dina bilder kan du importera från en digitalkamera eller mobilkamera. Du kanske även får bilder via e-post som du vill spara på din egen hårddisk, eller hittar någon bild på Internet som du vill spara för eget bruk.

Om du har många foton/bilder kan det vara en god idé att skapa undermappar och sortera bilderna efter typ av bild eller efter olika fototillfällen. Tänk på att ge mapparna lämpliga namn så att det blir lätt att hitta bland dina bilder.

Hur du sparar filer som har bifogats i e-post beskrivs i kapitlet E-post på sidan 104.

Spara bilder från Internet

Om du hittar en bild på en webbsida kan du spara den på din dator.

Kontroll-klicka på bilden och välj **Spara bild till "Hämtade filer"** på snabbvalsmenyn så sparas bilden direkt i mappen Hämtade filer.

Väljer du i stället **Spara bild som** kan du välja var bilden ska sparas samt ge den ett annat filnamn.

Bilder som du hämtar från Internet får bara användas för eget bruk, om det inte uttryckligen står något annat på webbsidan där du hämtar bilden. Allt material på Internet skyddas av upphovsrättslagen, läs mer i avsnittet Upphovsrätt på sidan 202.

FÖRHANDSVISNING

När du ska titta på dina bilder kan du använda programmet Förhandsvisning som ingår i OS X. Du kan starta Förhandsvisning via exempelvis Launchpad eller Program i Finder.

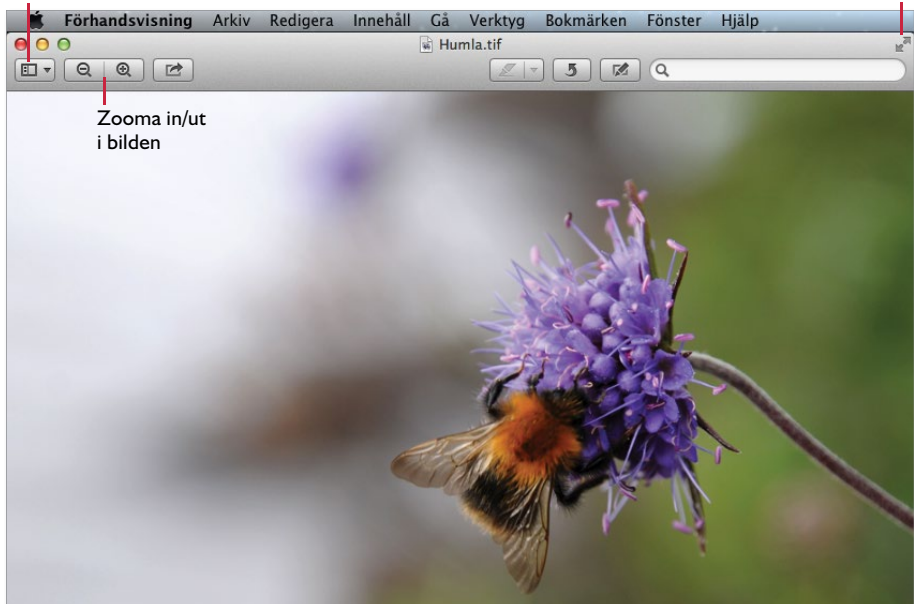
Förhandsvisning används även för pdf-dokument, vilket beskrivs längre fram i kapitlet.

Öppna bilder

När du dubbelklickar på en bild i Finder öppnas den som standard i programmet Förhandsvisning. Med hjälp av verktygen till vänster i fönstret kan du välja ett annat visningsläge och zooma in/ut bilden. Du kan även visa bilden i helskrämsläget.

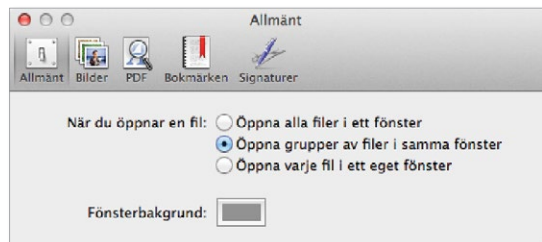
Välj visningsläge i
menyn Innehåll

Visa bilden i helskrämsläge

Via **Innehåll**-menyn kan du välja bland fler visningsalternativ, till exempel att anpassa bilden till fönstret eller att visa den i verklig storlek.

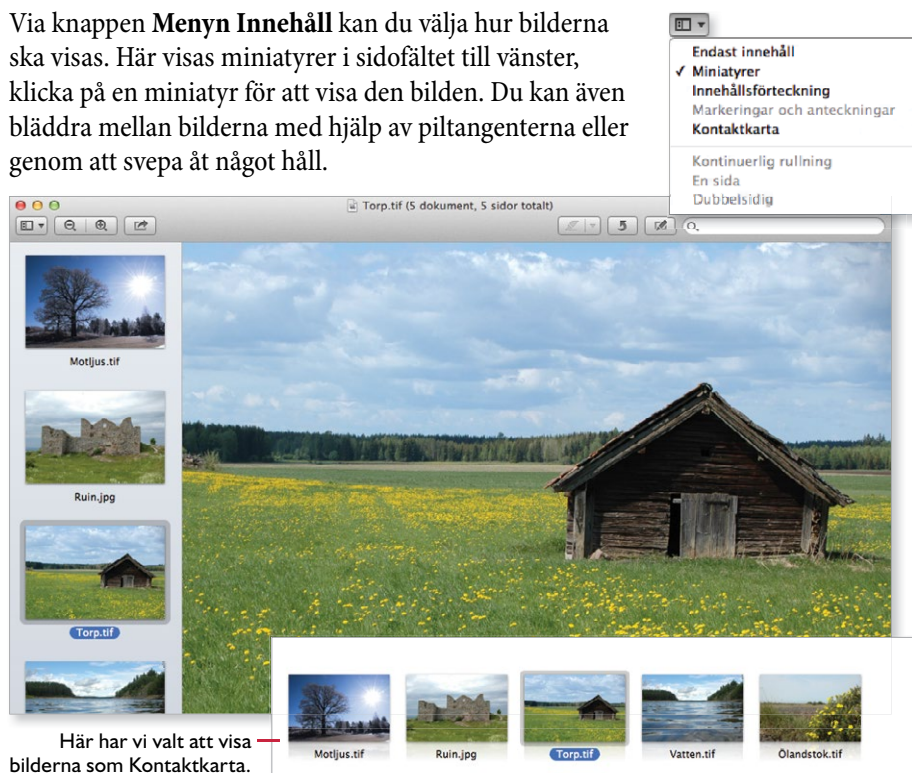
Grupper av bilder visas vanligtvis i samma fönster, men du kan välja att alla bilder ska öppnas i ett och samma fönster, eller att de alltid ska öppnas i egna fönster. Öppna menyn **Förhandsvisning** och välj **Inställningar**. På panelen **Allmänt** kan du bestämma hur filer ska öppnas.

Öppna flera bilder

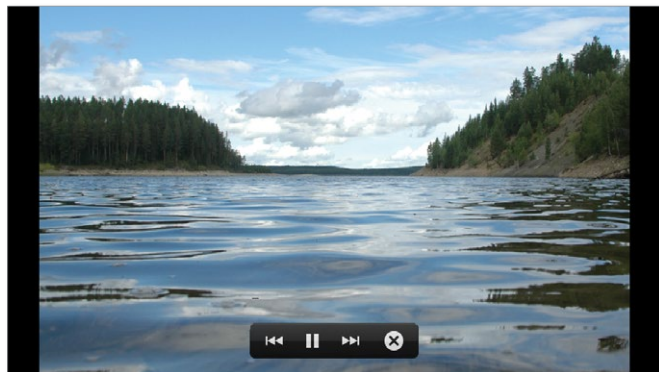
Du kan öppna flera bilder samtidigt genom att markera dem i Finder-fönstret (håll ner **Kommando**-tangenten när du klickar på dem). Klicka sedan på knappen **Åtgärder** i verktygsfältet och välj **Öppna**.

Via knappen **Menyn Innehåll** kan du välja hur bilderna ska visas. Här visas miniatyrer i sidofältet till vänster, klicka på en miniatyr för att visa den bilden. Du kan även bläddra mellan bilderna med hjälp av piltangenterna eller genom att svepa åt något håll.

Visa bilder som bildspel

Öppnar du bilderna i ett och samma fönster kan du visa dem som ett bildspel. Öppna **Innehåll**-menyn och välj **Bildspel**. Bilderna växlas automatiskt, men du kan använda kontrollerna längst ner för att bläddra till nästa/föregående bild, och för att pausa/starta eller avsluta bildspelet.

Kontrollerna döljs efter en liten stund, flytta på musen för att visa dem igen.

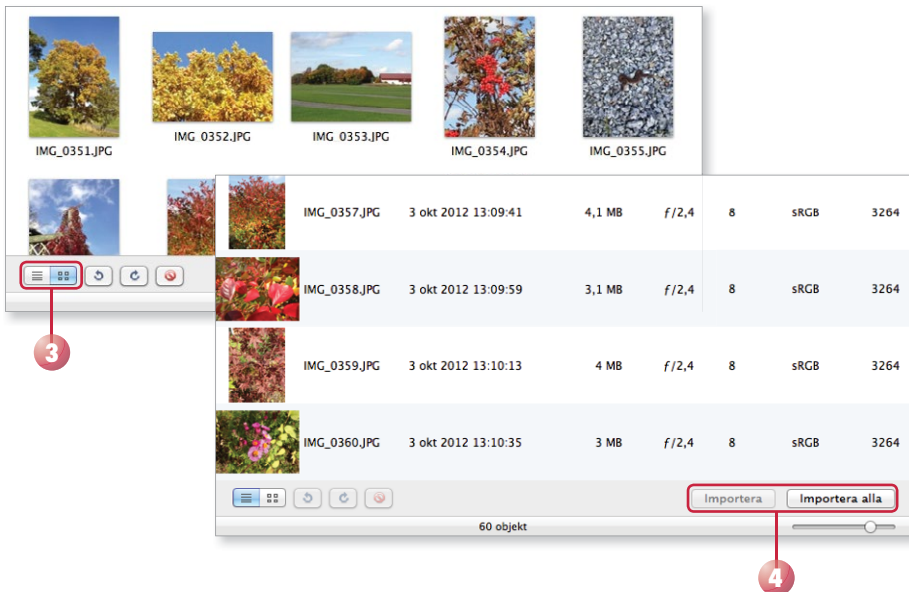
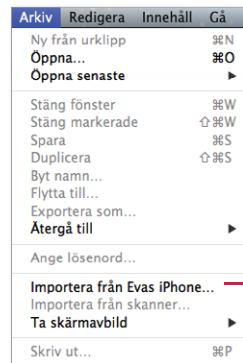
Uppgift: Visa bilder

Markera fem bilder i Finder och öppna dem i Förhandsvisning. Bläddra mellan bilderna och visa dem sedan som ett bildspel.

IMPORTERA BILDER

Om du har foton på en digitalkamera eller en mobilkamera kan du importera dessa med hjälp av Förhandsvisning, Bildinsamling eller iPhoto. Här tittar vi på hur du gör via programmet Förhandsvisning:

- 1 Starta Förhandsvisning och anslut en digital-kamera eller en mobiltelefon till din dator. Starta enheten.
- 2 Öppna **Arkiv**-menyn och välj **Importera från**.
- 3 Du kan växla mellan att visa bilderna som miniatyrer eller som en lista med detaljerad information med hjälp av knapparna längst ner till vänster i fönstret.
- 4 Markera de bilder du vill importera och klicka på **Importera** (markera flera bilder genom att hålla ner **Skift** eller **Kommando** när du klickar på bilderna), eller klicka på **Importera alla** för att importera alla bilder från enheten.

MAC FÖR ALLA

Mac för alla är en bok för dig som snabbt vill lära dig att hantera din Mac. Boken är anpassad för OS X Mountain Lion. Vi börjar med att titta på skrivbordet, hur du hanterar fönster och hur du startar program via Finder, Dock och Launchpad. I boken kommer du att få bekanta dig med Safari som är Apples standardwebbläsare. Du kommer också att få lära dig hur du använder Finder för att hantera mappar och filer samt hur du med hjälp av sökfunktionen Spotlight lättare hittar rätt objekt.

I boken beskriver vi hur du använder de olika programmen Mail, Kontakter och Kalender. Vi går dessutom igenom hur du importerar, öppnar och visar bilder i Förhandsvisning samt hur du lyssnar på och köper musik via iTunes. I OS X kan du ändra utseende på gränssnittet samt anpassa datorn efter ditt sätt att arbeta. Detta kommer du också att få lära dig tillsammans med några viktiga saker att tänka på vad gäller säkerheten på datorn.

Slutligen tittar vi på hur du kan synkronisera information mellan dina olika Apple-enheter, till exempel mellan din Mac och din iPhone, samt hur du använder molntjänsten iCloud.

ISBN 978-91-7207-981

9 789172 079885

